

***VUOLIJOKI, Hella Maria** (Ella Marie; pseud. **Juhani Tervapää**), kirjanik ja majandustegelane, on olnud Carelia Timber Co ja Aunuksen Puuliike ettevõtete — Suojärvel asuvate saevabrikute peadirektor 1923—31 ja Vene õlieksporti Soome osakonna Suomalainen Nafta O. Y. nõukogu juhataja 1931—38. Tegelikult põllupidajana on ta töötanud a. 1920 omandatud mõisas Marlebäck'is (Lõuna-Soomes). Alates 1931. a-st on V. teatsenud peamiselt kirjaniikuna ja osutanud sel alal suurt viljakust. Nii on ta avaldanud näidendid: „Koidula“ (Tall., 1932), „Hulkurivalssi“ (Pori, 1935; eesti k. „Hulkurivalss“, Tall., 1936), „Niskavuoren naiset“ (Helsingi, 1936; eesti keeles „Niskamäe naiset“, Tall., 1936), „Juurakon Hulda“ (Helsingi, 1937; eesti k. „Juuraku Hulda“, Tall., 1938), „Justiina“ (Helsingi, 1937; eesti k. „Justiina“, Tall., 1938), „Naised ja naamarit“ (Helsingi, 1938; sisaldab lühinäidendeid), „Vihreä kulta“ (Helsingi, 1938) ja „Niskamäe leib“ (eesti k. Tall., 1939). Neist näidendeist on mõned tõlgitud paljudesse keeltesse. Käsiikirja järgi on Soome teatris lavastatud V. näidendeid „Minister ja kommunist“ (1933), „Palava maa“ (ilm. eesti k. „Põlev maa“, Tall., 1937) jt. V. on avaldanud ka romaani „Uduta-guste Leeni Tartus“ (Tall., 1933). — V. näidendeist on saanud mitmed, nagu „Koidula“, eriti aga „Niskamäe naiset“, erakordselt suure menu osaliseks. „Niskamäe naistes“ käsitletakse keske küsimusena õigust armastusele väljaspool abielu seoses armastusega talu vastu; need probleemid pole just uudsed ega ole nende lahenduski igas suhtes õnnestunud. Lavatehniliselt ulatub see näidend siiski tublisti üle tavaliste kesk-päraste lavateoste.

Isikl. jm. saadud andmed.

O. U.; T.

VÖRK, Enn, helikunstnik, sünd. 1. III 1905 vkj. Amblas riigiametniku, pärastise kõstri pojana, sai üldhariduse Tallinna linna poeglaste humanitaargümnaasiumis (praeguses Gustav Adolfi gümnaasiumis) ja muusikalise hariduse a-st 1919 Tallinna konservatooriumis, mille lõpetas 1926 prof. A. Kapp'i (vt. ka *Suppl.*) kompositsiooniklassis helikunstniku diplomiga. V. oli Tallinna Jaani kiriku organistiks ja Jaani ora-

tooriumi koori juhiks a-st 1926 kuni 1933. a. lõpuni, vahepeal üks a. (1929) ka Raadio Ringhäälingu orkestri juhiks. A-st 1933 toimib ta Tartu ülikooli muusikaõpetajana ja ülikooli kiriku organistina; ta on juhitanud ka *Cantate Domino* ja Tartu Helikunsti Seltsi segakoori ja 1933—1938 Tartu üliõpilassegakoori. Ka on V. olnud üldjuhiks mitmetel laulupäevadel. Helikunstnikuna on ta loonud sümfoonilisi, kammermuusikalisi ja instrumentaalteoseid, soolo- ja koorilaule. Oma laulude rahvapärasuse tõttu on V. lauljaskonnas õige populaarne.

A. K a s e m e t s, Eesti muusika arenemislugu (1937); isikl. jm. saadud andmed. J. A.

VÖSU, vt. AVIKSOO.

VÄLI, Jüri (inglisepärastatud nimi **George Valley**), põllumajandusteadlane ja bakterioloog, sünd. 27. IV 1887 vkj. Vigala khk-s Velise v. Nõlva-Aasa talurentniku pojana, õppis Nurtu vallakoolis, Järvakandi ministeeriumikoolis, Tallinna linnakoolis ja 1903—06 Pihkva põllutöökeskkoolis. Siirdunud seejärel P.-A. Ühendriigesse, töötas ta trükitöö ja raamatuköitmise alal, õppides ühtlasi 1908—12 Ohio osariigis Cleveland'is õhtukoolis ja 1912—17 põllumajandusteadust Ohio riiklikus ülikoolis Columbus'es, kus omandas *Bachelor of Science* ja siis *Master of Science* astme; a-il 1921—26 õppis ta Yale'i ülikoolis New Haven'is ja lõpetas selle dr. phil. astmega bakterioloogia alal. V. on töötanud nimetatud ülikoolides assistendina bakterioloogia alal, stipendiaadina ja instruktoriga Yale'i ülikooli juures ja a-st 1930 viimases assistentprof-na. Eduka õpetegevuse ja uurimistööde eest on ta valitud ms. ühingute *Society of American Bacteriologists* ja *American Association for the Advancement of Science* liikmeks. Ka on V. avaldanud trükis iseseisvalt ja koos teistega hulga teaduslikke kirjutisi ning töid; neist väiksem osa käsitleb küsimusi desinfektiooni ja biokeemia alalt, suurem osa aga CO₂-gaasi toimet mikroobide kasvule ja mitmekesises bioloogilistes protsessides.

Isikl. saadud andmed. K. S.

VÄRAT, Aleksander, vaimulik ja venestusaja tegelane, sünd. 27. X 1858